

UNODC

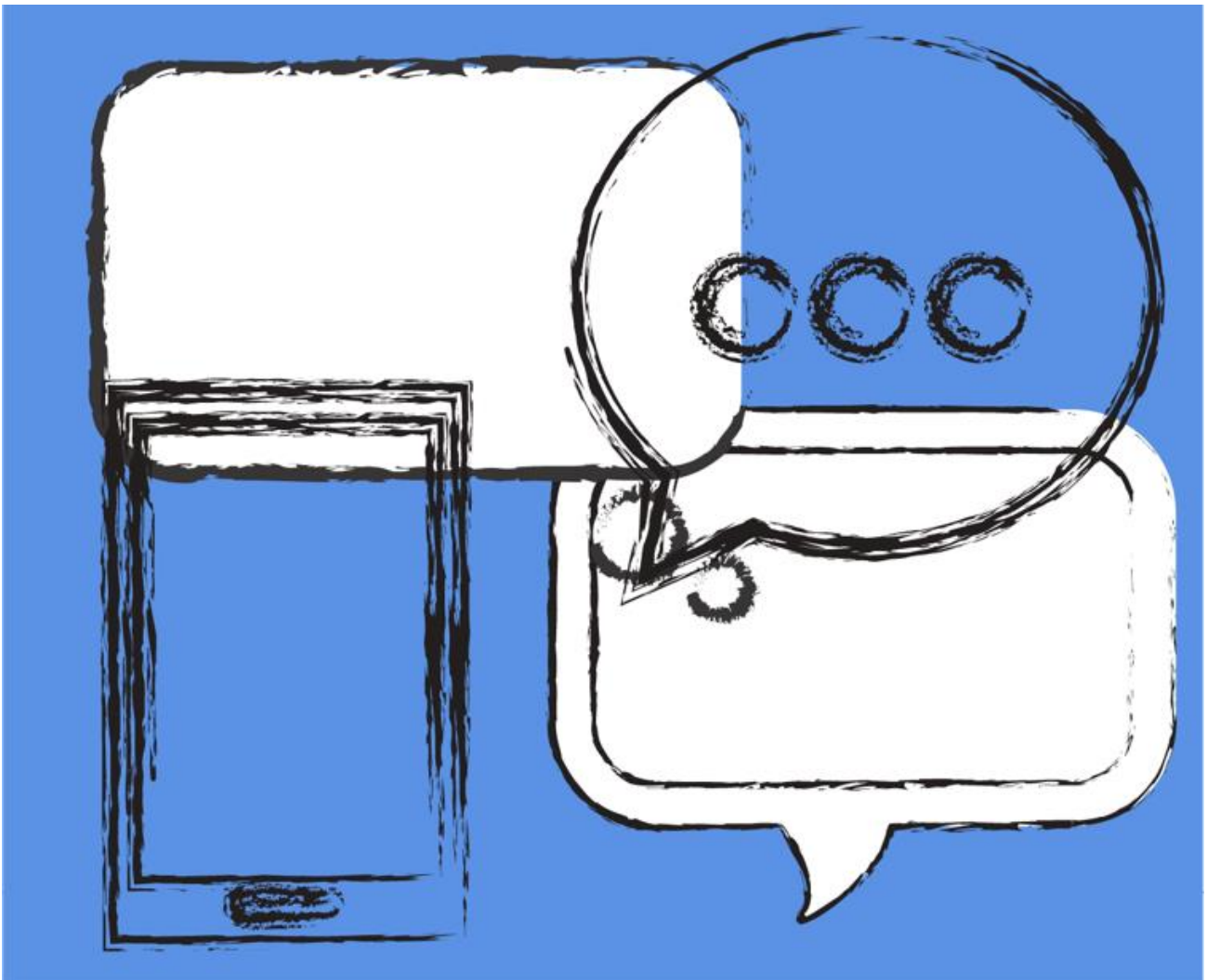
United Nations Office on Drugs and Crime

GLOBAL JUDICIAL
INTEGRITY NETWORK

Recomandări pentru utilizarea social media de către judecători

PRODUS DE REȚEAUA GLOBALĂ DE INTEGRITATE JUDICIARĂ

BIROUL NAȚIUNILOR UNITE PENTRU
DROGURI ȘI CRIMINALITATE

Viena 2019

RECOMANDĂRI PENTRU UTILIZAREA SOCIAL MEDIA DE CĂTRE JUDECĂTORI

Traducere realizată de asociația Voci pentru Democrație și Justiție (VeDem Just),
prin judecător Cristi Danileț din cadrul justiției române,
jurist Gianina Clop și voluntar Aytana Anghel.

INTRODUCERE

Programul Global pentru Implementarea Declarației Doha a fost lansat de către Oficiul Naiunilor Unite pentru combaterea traficului de droguri și prevenirea criminalității pentru asistarea statelor membre în implementarea Declarației Doha, adoptată la al treisprezecelea Congres al Națiunilor Unite pentru Prevenirea infracționalității și Justiție Penală din anul 2015. Declarația reafirmă angajamentul statelor membre de „a face tot efortul să prevină și să combată corupția și să implementeze măsuri ce vizează îmbunătățirea transparenței în cadrul administrației publice și promovarea integrității și responsabilității sistemelor noastre de justiție penală, în acord cu Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției”.

Pentru a putea realiza aceste obiective, o inițiativă cheie a pilonului Integritate Judiciară din cadrul Programului Global a fost înființarea unei Rețele Globale de Integritate Judiciară în aprilie 2018 la Viena, Austria. Rețeaua Globală de Integritate Judiciară este o platformă care asigură asistență juriștilor pentru întărirea integrității judiciare și prevenirea corupției în sistemul de justiție.

În timpul evenimentului de lansare a Rețelei Globale de Integritate Judiciară în aprilie 2018 și prin intermediul unui studiu online diseminat în 2017, judecători și alți actori din sectorul de justiție din toată lumea și-au exprimat preocupări legate de utilizarea rețelelor de socializare de către membrii magistraturii. Această grijă a fost reflectată și în Declarația pentru Integritate Judiciară, adoptată la sfârșitul evenimentului de lansare și care stabilește prioritățile Rețelei. În special, Declarația a subliniat importanța dezvoltării unor instrumente de ghidare care să ajute judecătorii să facă față provocărilor la adresa integrității și independenței judiciare, inclusiv cele generate de apariția noilor instrumente ale tehnologiei informației și de rețelele de socializare.

Având în vedere aceasta, Rețeaua Globală de Integritate Judiciară s-a angajat în dezvoltarea unui set de îndrumări internaționale, fără caracter obligatoriu, care ar putea: (a) servi drept sursă de inspirație pentru magistrații care se confruntă cu acest subiect; și (b) informa judecătorii cu privire la varietatea de riscuri și oportunități în utilizarea rețelelor de socializare. Ca parte din această inițiativă, a avut loc la sediul Organizației Națiunilor Unite din Viena, Austria, în noiembrie 2018, o întâlnire a Grupului de Experți și a fost lansat în același an un studiu mondial pentru a identifica provocările specifice întâmpinate de judecători atunci când utilizează rețelele de socializare.

Textul și recomandările sunt urmare a discuțiilor purtate în timpul Întâlnirii Grupului de Experți, rezultatelor studiului și unei largi consultări cu participanții Rețelei.

RECOMANDĂRI PENTRU UTILIZAREA SOCIAL MEDIA DE CĂTRE JUDECĂTORI

PREAMBUL

Rețelele de socializare au devenit o parte importantă a vieții sociale pentru multe persoane și comunități, schimbând felul în care sunt colectate, comunicate și diseminate informațiile despre ei.

Data fiind natura profesiei judiciare și importanța vitală a încrederii publice în integritatea și imparțialitatea instanțelor judecătorești, utilizarea rețelelor de socializare de către judecători, atât individuală, cât și colectivă, duc la întrebări specifice și ridică probleme etice ce trebuie lămurite.

Cu toate că judecătorii, ca orice alți cetățeni, se bucură de libertate de exprimare, credință, asociere și adunare, ei ar trebui să se comporte mereu într-o manieră care păstrează demnitatea funcției lor și imparțialitatea și independența justiției. Felul în care un singur judecător utilizează rețelele de socializare ar putea avea un impact a percepției publice asupra tuturor judecătorilor și a încrederii în sistemul judiciar în general.

Subiectul utilizării rețelelor de socializare de către judecători este unul complex. Pe de o parte, în unele situații când au utilizat rețelele de socializare judecătorii au fost percepuți ca părtinitori sau ca fiind supuși unor influențe exterioare nepotrivite. Pe de altă parte, rețelele de socializare pot crea oportunități de răspândire a cunoștințelor judecătorilor, de creștere a înțelegerii legii în rândul populației și de creare a unui mediu de justiție deschisă și apropiată de comunitățile în care acționează judecătorii. În fine, au existat și situații în care rețelele de socializare au reprezentat o platformă pentru abuz sau hărțuire online a judecătorilor.

Recunoscute la nivel mondial, Principiile de Conduită Judiciară de la Bangalore identifică șase valori esențiale ce ar trebui să ghideze munca și viața oricărui judecător: independența, imparțialitatea, integritatea, eticheta, egalitatea, respectiv competența și diligența. Când utilizează rețele de socializare, judecătorii ar trebui să fie în permanență ghidați de către Principiile de la Bangalore, precum și de Comentariul detaliat ce le însoțește. Totuși, ar trebui amintit că, atunci când au fost redactate pentru prima dată, aceste documente rețelele de socializare nu existau, așadar niciunul nu face referințe exacte la utilizarea lor și nu oferă sfaturi legate de provocările și oportunitățile aparte pe care rețelele de socializare le pot crea.

În ziua de astăzi sunt disponibile variate rețele de socializare, fiecare platformă oferind servicii diferite, facilitând diferite oportunități de interacționare și vizând un public diferit. Astfel, ar putea apărea diferite așteptări în ceea ce privește conținutul, tipul și frecvența interacțiunii pe diferite platforme. În plus, cele mai multe rețele de socializare evoluează constant. Prin urmare, pot fi abordate diverse probleme ce depind de natura și tipul rețelei de socializare.

Rețelele de socializare facilitează creșterea oportunităților pentru o largă varietate de conexiuni și relații cu judecătorii. Acest lucru ar putea avea un impact, pe lângă altele, asupra regulilor și principiilor ce privesc comunicările cu părțile în afara procesului, favoritismele sau prejudecățile, influențele exterioare.

Concepte precum „împrietenirea”, „urmărirea” în contextul rețelelor de socializare au un alt sens, de obicei, față de cel tradițional. În unele cazuri, ar putea să nu însemne mai mult decât o relație stabilită între un furnizor de conținut (cum ar fi un cronicar al unui ziar) și un cititor sau un abonat. În altele, totuși, gradul de interacțiune online poate deveni o angajare personală sau chiar intimă, astfel că va fi necesară o anumită circumspecție din partea judecătorului și poate chiar să genereze o procedură de abținere sau recuzare întocmai ca în cazul relații convenționale din offline. Multe aspecte vor depinde de natura rețelei de socializare în sine și metodele dezvoltate pentru a facilita legăturile dintre utilizatorii ei.

Ceea ce urmează mai jos își propune să ofere niște îndrumări atât pentru judecători, cât și pentru alte persoane cu funcții judiciare (asistenți judiciari, grefieri etc, dat fiind faptul că și conduita lor poate avea un impact asupra integrității judiciare și a încrederii publice în justiție) și să definească un cadru mai larg pentru ghidarea și instruirea judecătorilor în utilizarea diferitelor rețele de socializare în conformitate cu standardele internaționale și regionale de conduită judiciară, etică judiciară și codurile de conduită care există.

În sfârșit, pentru tratarea variatelor întrebări legate de utilizarea rețelelor de socializare de către judecători trebuie luate în considerare și diferențele dintre culturile și tradițiile juridice, astfel ca îndrumările și instruirea să se potrivească fiecăreia.

RISURI ȘI OPORTUNITĂȚI ÎN CONȘTIENTIZAREA ȘI UTILIZAREA SOCIAL MEDIA DE CĂTRE JUDECĂTORI

1. Este important ca judecătorii, atât ca cetățeni, cât și în calitatea lor de magistrați, să fie implicați în comunitățile pe care le deserveșc. Într-o eră unde o astfel de implicare include din ce în ce mai multe activități online, judecătorilor nu ar trebui să le fie interzisă participarea adecvată pe rețelele de socializare. Totuși, beneficiul public al unei astfel de implicări și participări trebuie să fie echilibrat de nevoia de a menține încrederea publică în justiție, în dreptul la un proces echitabil, în imparțialitatea, integritatea și independența întregului sistem judiciar.
2. Principiile de Conduită Judiciară de la Bangalore și alte reguli, standarde și convenții de conduită și etică judiciară existente la nivel internațional, regional și național se aplică atât pentru viețile digitale ale judecătorilor, cât și pentru cele reale. Rețelele de socializare deschid provocări și oportunități interesante și implică Principiile de la Bangalore în diferite moduri, iar judecătorii ar trebui să fie conștienți de acestea. De asemenea, s-ar putea formula cerințe în plus referitoare la discreția judecătorilor atunci când utilizează aceste tehnologii. Totuși, asemenea cerințe nu ar trebui să privească o anumită tehnologie folosită la un moment dat, ci ar trebui să aibă o aplicabilitate generală.
3. Indiferent dacă folosesc sau nu rețele de socializare, judecătorii ar trebui să aibă cunoștințe generale despre acestea, inclusiv modul în care acestea pot genera probe în cazurile pe care judecătorii le soluționează. Judecătorii ar trebui, de asemenea, să înțeleagă instrumentele și tehnologia de comunicare online existente, inclusiv tehnologia ce conține inteligență artificială.
4. Judecătorii ar trebui să beneficieze de formare specifică cu privire la beneficiile, riscurile și capcanele utilizării rețelelor de socializare în viața lor privată, precum și cu privire la utilizarea acestora de către membrii familiei lor, prieteni apropiați și personalul instanței.
5. Utilizarea rețelelor sociale de către judecători, individual, ar trebui să mențină autoritatea, integritatea, decența și demnitatea funcției lor.
6. Judecătorii ar trebui să fie conștienți și să ia în considerare aspectele practice ale formelor de exprimare și asociere în online. Este vorba de o acoperire potențial mai mare în ceea ce privește publicitatea sau amplificarea către rețele mai mari și o permanentizare a declarațiilor, precum și implicațiile potențial semnificative ale acțiunilor relativ mici și ocazionale (cum ar fi „aprecierea” – „like”) sau transmiterea în alt mod a informațiilor prezentate de către alții.

7. Magistrații sunt încurajați să solicite sprijinul avocaților și a societății civile pentru demitizarea noțiunilor de „instanță” și „acces la justiție”. Judecătorii ar trebui să fie conștienți de faptul că sistemul judiciar și instanțele vor lua în considerare și vor putea acționa în diverse moduri cu privire la oportunitățile oferite de rețelele de socializare și de comunitățile online în acest sens.
8. Acolo unde Principiile de Conduită Judiciară de la Bangalore și Comentariul acestora se referă la capacitatea judecătorilor de a educa publicul sau de a se angaja în comentarii publice, acestea pot include utilizarea rețelelor de socializare pe lângă alte forme de comunicare.
9. Judecătorii ar trebui să se asigure că utilizarea de către ei a rețelelor de socializare nu le afectează negativ capacitatea de a-și îndeplini sarcinile judiciare cu diligență și competență.
10. Utilizarea instituțională (spre deosebire de cea individuală) a rețelelor de socializare de către instanțe poate fi, în anumite circumstanțe, un instrument valoros pentru promovarea unor chestiuni cum ar fi: (a) accesul la justiție; (b) îndeplinirea justiției, în special cu privire la eficiența justiției și celeritatea soluționării cauzelor; (c) responsabilitate; (d) transparență; și (e) încrederea, înțelegerea și respectarea de către public a instanțelor și a justiției.
11. Instanțele care lucrează la crearea portalurilor online ar trebui să ia în considerare riscurile de a permite justițiabililor să își folosească profilurile de socializare pentru accesarea unor astfel de portaluri, în special în ceea ce privește practicile de agregare a datelor de pe platformele de socializare.

IDENTIFICAREA JUDECĂTORILOR ÎN SOCIAL MEDIA

12. Judecătorii își pot folosi numele reale și pot dezvălui statutul lor judiciar pe rețelele de socializare, cu condiția ca acest lucru să nu contravină unor standarde și regulile etice existente.
13. Pe parcursul elaborării prezentelor îndrumări, au fost împărtășite puncte de vedere contradictorii cu privire la utilizarea pseudonimelor de către judecători pe rețelele de socializare și nu s-a ajuns la un consens cu privire la această problemă. Ca atare, prezentele linii directoare nu recomandă și nici nu interzic utilizarea pseudonimelor. Cu toate acestea, trebuie spus că, în comportamentul lor pe social media, judecătorii trebuie să respecte toate standardele etice privind profesia lor. Pseudonimele nu ar trebui folosite niciodată pentru a permite un comportament lipsit de etică pe rețelele de socializare. În plus, utilizarea unui pseudonim nu oferă nicio garanție că numele real sau statutul judiciar nu va deveni cunoscut la un moment dat.

14. Judecătorii ar trebui să țină seama de largă gamă de platforme de socializare și ar trebui să recunoască faptul că, în cazul unor platforme, poate fi benefic să își separe identitățile private de cele profesionale. Înțelegerea modului în care funcționează diversele rețele de socializare și ce tip de informații ar putea fi necesare sau adecvate pentru a fi distribuite pe diferite rețele de socializare ar putea fi teme care să intre în formarea judecătorilor.

CONȚINUT ȘI COMPORTAMENT ÎN SOCIAL MEDIA

15. Toate principiile care există deja, referitoare la demnitatea instanțelor, imparțialitatea și echitatea judiciară se aplică în egală măsură pentru comunicările pe rețelele de socializare.
16. Judecătorii ar trebui să evite în online exprimarea punctelor de vedere sau împărtășirea informațiilor personale care pot submina independența, integritatea, eticheta, imparțialitatea care privesc sistemul judiciar, dreptul la un proces echitabil sau încrederea publicului în justiție. Același principiu se aplică judecătorilor indiferent dacă ei își dezvăluie sau nu numele real sau statutul judiciar pe rețelele de socializare.
17. Judecătorii nu ar trebui să participe la schimburi de replici pe rețelele de socializare sau prin servicii de mesagerie cu justițiabilii din procese, reprezentanții acestora sau publicul larg cu privire la cazurile pe care le judecă sau este probabil să le judece.
18. Judecătorii ar trebui să fie circumspecți în ton și limbaj și să fie profesioniști și prudenți în ceea ce privește toate interacțiunile de pe toate platformele social media. Atunci când se divulgă publicului larg un element de conținut social media (cum ar fi postări, comentarii la postări, actualizări de stare, fotografii etc.), ar putea fi util să se ia în considerare impactul acestei divulgări asupra demnității judiciare. Aceeași precauție se aplică atunci când este vorba de reacționarea la conținutul social media încărcat de alții.
19. Judecătorii ar trebui să-i trateze pe ceilalți cu demnitate și respect, să nu folosească rețelele sociale pentru a banaliza preocupările altora sau să facă remarci care discriminează pe baza vreunui motiv interzis.
20. Este recunoscut faptul că rețelele de socializare ajută în activitatea de informare cu privire la părțile implicate într-un caz și se pot descoperi lucruri care nu fac parte din dovezile aflate la dosarul instanței. Întrucât trebuie să se supună regulilor de probațiune, judecătorii ar trebui să se abțină de la cercetarea online a aspectelor unui caz, inclusiv a părților și a martorilor, deoarece acest lucru le-ar putea influența decizia cu privire la acel caz (sau ar putea duce la percepția că acest lucru a avut o astfel de influență).

21. Judecătorii ar trebui să ia în considerare dacă un anumit conținut digital care precede intrarea lor în magistratură ar putea afecta încrederea publicului în imparțialitatea lor sau a justiției în general. Judecătorii ar trebui să respecte regulile aplicabile în jurisdicția lor cu privire la divulgarea și eliminarea unui astfel de conținut. Dacă nu există reguli, judecătorii ar trebui să ia în considerare eliminarea conținutului. Poate că ar fi necesar să apeleze la sfaturi dacă ar fi corect să fie eliminat și procedeele necesare pentru aceasta.
22. Dacă un judecător a fost insultat sau abuzat online, acesta ar trebui să solicite sfatul colegilor mai experimentați sau să apeleze la alte mecanisme existente în sistemul judiciar, dar ar trebui să se abțină de la a răspunde direct. Sistemele de justiție sunt încurajate să ofere îndrumări judecătorilor cu privire la modul în care să facă față hărțuirii sau abuzurilor online.
23. Judecătorul poate folosi rețele de socializare pentru a urmări anumite subiecte de interes. Ar putea fi util urmărirea unei game variate de subiecte și de comentatori pentru a evita crearea propriilor „bule”. Oricum, judecătorul ar trebui să fie precaut în urmărirea sau aprecierea anumitor grupuri de advocacy, campanii sau comentatori, în cazul în care asocierea cu aceștia ar putea afecta încrederea publicului în imparțialitatea judecătorului sau a justiției în general.
24. Judecătorii ar trebui să se asigure că nu își folosesc conturile de pe rețelele de socializare pentru a promova în mod direct sau indirect interesele financiare sau comerciale proprii sau ale altora.

PRIETENII ȘI RELAȚII ÎN ONLINE

25. Judecătorii ar trebui să fie conștienți de faptul că unele concepte precum „împrietenirea”, „urmărirea” etc., în contextul social media, pot avea un alt sens decât cel din utilizarea tradițională, putând fi vorba de o mai puțină intimitate și implicare. Cu toate acestea, în cazul în care gradul de interacțiune, fie online, fie altfel, devine mai personal sau mai intim, judecătorii ar trebui să respecte în continuare Principiile de Conduită Judiciară de la Bangalore și, dacă este cazul, să se abțină de la soluționarea cauzei sau să procedeze la fel ca în cazul relațiilor convenționale stabilite în offline.
26. Judecătorii ar trebui să monitorizeze periodic conturile lor din social media, trecute și prezente, și să ia măsuri pentru a revizui conținutul și relațiile, atunci când este necesar.
27. Judecătorii ar trebui să dezvolte și să aplice în mod consecvent o etichetă adecvată pentru îndepărtarea și/sau blocarea urmărilor/prietenilor/etc., mai ales în cazul în care dacă nu ar face asta s-ar crea în mod rezonabil o aparență de favorizare sau prejudecată.

28. Este prudent și înțelept ca judecătorii să fie atenți și să acționeze cu diligența cuvenită atunci când creează prietenii și conexiuni online și/sau acceptă cereri de prietenie online.
29. Ori de câte ori există incertitudine în ceea ce privește relațiile sau conținutul online, judecătorii sunt încurajați să solicite îndrumarea unor experți autorizați în social media și/sau a consilierilor de etică judiciară prezenți în sistemul de justiție.
30. Judecătorii ar trebui să evite acceptarea sau trimiterea cererilor de prietenie de la sau către părțile implicate într-o cauză judiciară sau reprezentanții lor legali și să se angajeze în orice alte interacțiuni social media cu aceștia. Același lucru se aplică martorilor sau oricărei alte persoane interesate cunoscute.
31. Judecătorii ar trebui să fie instruiți cu privire la modul de informare a membrilor din familia lor, a prietenilor apropiați, a personalului instanțelor etc. cu privire la obligațiile etice ale unui judecător și modul în care utilizarea rețelelor de socializare poate submina respectarea acestor obligații.

CONFIDENȚIALITATE ȘI SECURITATE

32. Judecătorii sunt sfătuiți să se familiarizeze cu politicile, regulile și setările de securitate și de confidențialitate ale platformelor social media pe care le utilizează, să le revizuiască periodic și să fie prudenți în vederea asigurării integrității și protecției personale, profesionale și instituționale.
33. Indiferent de setări, este recomandat ca judecătorii să nu facă niciun comentariu și să nu se angajeze în vreun comportament pe rețelele sociale care ar putea fi jenant sau necorespunzător dacă ar deveni public.
34. Judecătorii ar trebui să fie conștienți de riscurile și caracterul adecvat al schimbului de informații personale pe rețelele de socializare. În mod special, ei ar trebui să fie conștienți de riscurile de confidențialitate și securitate ale dezvăluirii, direct sau indirect, a locației lor sau a oricărei informații similare prin postări pe rețelele de socializare. În plus, judecătorii ar trebui să fie conștienți de faptul că, chiar dacă nu sunt utilizatori activi ai rețelelor de socializare, pot apărea riscuri de confidențialitate și securitate atunci când aceste rețele sunt utilizate de către membrii familiei lor, prieteni apropiați, personalul instanței etc.
35. Judecătorii ar trebui să fie conștienți de faptul că modul în care sunt percepuți pe rețelele de socializare se poate baza nu numai pe utilizarea activă de către ei a rețelelor de socializare, ci și pe informațiile pe care ei le primesc și de la cine le-au primit, chiar dacă nu ei au solicitat contactul cu aceștia.

36. Indiferent dacă utilizează sau nu rețelele de socializare, judecătorii ar trebui să fie atenți la modul în care se comportă în public, deoarece pot fi făcute fotografii sau înregistrări care pot fi răspândite rapid pe rețelele de socializare.
37. Instanțele judecătorești și sistemul de justiție ar trebui să acorde prioritate și să faciliteze formarea judecătorilor cu privire la utilizarea rețelelor sociale pentru a le permite să gestioneze în mod eficient conturile pe care ei le utilizează.

FORMARE

38. Judecătorilor trebuie să beneficieze în mod periodic de formare pentru a aborda întrebări și probleme pertinente, cum ar fi:
 - i. Ce rețele de socializare sunt disponibile pentru a fi utilizate;
 - ii. Cum funcționează aceste platforme;
 - iii. Ce beneficii aduce participarea pe aceste platforme;
 - iv. Care sunt potențialele riscuri/consecințe ale unei astfel de participări;
 - v. Cum ar trebui să participe online judecătorii având o reticență adecvată pentru a le fi protejată securitatea și să își îndeplinească obligația de a menține independența judiciară, demnitatea funcției și încrederea publicului;
 - vi. Cum ar trebui să fie informați membrii familiei într-un mod adecvat pentru a-și juca rolul în asigurarea faptului că judecătorii nu sunt supuși riscurilor de securitate și își îndeplinesc cu succes obligațiile ca judecători;
 - vii. Modul în care utilizarea rețelelor de socializare de către personalul instanței poate avea un impact asupra încrederii publicului în justiție, integritatea, imparțialitatea și independența judiciară;
 - viii. De ce trebuie evitată cercetarea în online a părților dintr-un conflict și să se descopere lucruri care nu fac parte din materialul probator de la dosarul cauzei.
39. Cu privire la aceste chestiuni, trebuie asigurată judecătorilor nou numiți o formare inițială. În plus, ar trebui asigurată formarea continuă a judecătorilor cu experiență, iar, dacă este posibil, informațiile ar trebui să fie disponibile și electronic.
40. Ar trebui să existe tot timpul resurse confidențiale pentru consultare și consiliere când se solicită. Sistemul judiciar ar trebui să ia în considerare publicarea unei culegeri cu astfel de sfaturi și instrucțiuni, anonimizate. Sistemul judiciar poate lua în considerare și alcătuirea altor îndrumări practice pentru judecători pe tema utilizării rețelelor de socializare.

UNODC

United Nations Office on Drugs and Crime

GLOBAL JUDICIAL
INTEGRITY NETWORK